

Komentář Odborného panelu (WOS a SCOPUS)

FODR: 6.1 History and Archeology

Komentář vypracoval: prof. PhDr. Aleš Zářický, Ph.D.

Datum zpracování: 6. září 2023

Bibliometrická data sebraná v roce 2021 vztahující se k výsledkům fordu 6.1 potvrzují trendy platné v předchozích hodnocených obdobích, jak jsem je interpretoval v roce minulém a přede mnou doc. PhDr. Luboš Jiráň, CSc. Závěry hodnocení předložených výsledků za ford 6.1 v Modulu M1 dokládají, že úroveň obou oborů spadajících do tohoto fordu, tzn. historie a archeologie, zůstává i nadále nadstandardní. Poněkud jinak je tomu ovšem v modulu M2, jenž vychází ze zcela odlišných hodnotících kritérií, která neodráží, ba dokonce zcela pomíjí, publikační výsledky, jež jsou pro obory sledované fordem 6.1 (zejména pak pro historii) typické a domácí i mezinárodní komunitou obecně preferované a respektované. Bibliometrická analýza vycházející z databáze WOS (ale do značné míry také z databáze SCOPUS) je proto jen velmi obtížně použitelná. Opětovně se potvrdily tendence z předchozích let, že fordem 6.1 evidované výsledky, jejichž počet se pohybuje v nižších desítkách, a z nichž by navíc nemalé procento mělo být přiřazeno spíše k jiným vědním oborům, neumožňuje provést podrobnější statistický rozbor a následnou relevantní reflexi.

Nezbývá proto než se připojit k již okřídlenému konstatování docenta Luboše Jiráňe, jež vyjádřil ve své zprávě v roce 2021, když konstatoval, že „... *interpretace tohoto stavu může být taková, že výkonost subjektů zabývajících se obory archeologie a historie v ČR je naprosto minimální, nebo taková, že používaná kritéria pro hodnocení výkonnosti těchto oborů v ČR jsou nepatřičná*“. Striktně v rozporu s prvním možným vysvětlením je ovšem hodnocení publikačních výstupů fordu 6.1 v rámci Modulu M1, které dokládá nejen jejich vysoký počet ale rovněž jejich nadprůměrnou kvalitu. V platnosti proto zůstává zjištění zdůrazňující specifický charakter preferovaných oborových výstupů i nutnost stanovení odlišných hodnotících kritérií pro posuzování výkonnosti subjektů zabývajících se obory sledovaného fordu.

Potvrdilo se také, že mezi obory fordu 6.1, tzn. archeologii a historii, nadále přetrvává určitý rozdíl v charakteru předkládaných výstupů, který mj. ve značné míře ovlivňuje jejich zastoupení v Q1 potažmo D1. Zatímco archeologie, která víceméně vyčerpala klasické metodické přístupy a pro další rozvoj oborového bádání nutně přistupuje k aplikaci širokého spektra přírodovědných metod, což se projevuje i v cílení publikačních výstupů, pro historický výzkum není podobný metodický posun natolik zásadní. Což je také důvod, proč v těchto tzv. nejvyšších pásmech výkonového spektra figurují převážně instituce, jež se mohou prokázat vědecky silnými archeologickými pracovišti, zatímco výstupy ryze historické mají v tomto segmentu minimální zastoupení. Na tomto místě je pouze nezbytné zopakovat, že tento stav vyplývá z odlišných oborových východisek. Předmět historického výzkumu a jeho převažující pramenná základna jsou mnohem silněji zakotveny v jazykovém a kulturním

kontextu. Rozhodující část oborového badatelského potenciálu je proto zcela logicky zaměřena na základní výzkum regionálních, národních, popř. středoevropských dějin, což je ovšem dominantním znakem každé historiografie bez ohledu na „regionální“ příslušnost. Nadále ovšem zůstává paradoxem, že byť je tento přístup pro historické bádání zásadní a zcela nezastupitelný, publikační výsledky, jimiž je veřejně prezentován, bibliometrická analýza nejen že nezohledňuje, ale co je horší, vůbec zohlednit nemůže! To pak vede ke skutečnosti, že statistika pracující pouze s výsledky D1 a Q1, zcela ignoruje špičková historická pracoviště.

Z prezentovaných výsledků je tedy zcela zřejmé, že hodnocení bibliometrického výkonu aktuálně nastaveného dle kritérií, jež jsou přijatelné zejména pro přírodovědné a technické obory, neakcentuje řadu humanitních disciplín, čímž dochází k evidentnímu zkreslení jejich vědeckého potenciálu, a to jak na poli domácím, tak v mezinárodním srovnání. Je proto více než zřejmé, že k uvolnění napětí panujícímu napříč českou vědeckou komunitou, může mj. výrazně přispět právě konstruktivní diskuze o specifickém oborovém hodnocení vědy, která by prolomila mohutné kry rigidního bazírování na principech, které mezinárodní vědecké společenství považuje za již dávno překonané.